
Sesja naukowa poświęcona setnej rocznicy urodzin Włodzimierza Lenina.

Notatki Płockie 15/3-57, 51-53

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sesja naukowa poświęcona setnej rocznicy urodzin Włodzimierza Lenina

Prezydium Sesji Leninowskiej. Od lewej siedzą: członkowie zarządu TNP — mgr Jan Wańkiewicz, inż. mgr Jakub Chojnacki — prezes, dr Leopold Grzegorek. Stoi redaktor Trybuny Ludu — Jan Ruszczyk. Na pierwszym planie inż. Henryk Dyrda — I sekretarz KMiP PZPR

Towarzystwo Naukowe Płockie w roku swego jubileuszu — 150 lat istnienia — treścią

i formą coraz to nowych przedsięwzięć daje świadectwo silnej więzi jego członków z wielorakimi przemianami życia społecznego. Co więcej — jak przystało na zorganizowane środowisko o aspiracjach naukowych — zachodzące w kraju i w regionie przeobrażenia natury politycznej, ekonomicznej i kulturowej TNP utrwała w świadomości współczesnych, prowadząc jednocześnie zawartą w drukowanym słowie dokumentację swych poczynań — w przyszłości widomy ślad tradycji.

Także leninowska sesja naukowa nie miała charakteru li tylko okazjonalnej celebracji. Była ona wyrazem dojrzałej politycznej działalności, potwierdzonej w tym samym stopniu emocjonalnym zaangażowaniem, jak również rzetelną i przemyślaną pracą przygotowawczą jej organizatorów.

Sesja leninowska odbyła się w dniu 4 kwietnia 1970 r. w lokalu czytelnicy klubu Międzynarodowej Prasy i Książki. Uczestniczyli w niej członkowie TNP z Płocka i z Wyszogrodu oraz zaproszeni goście (łącznie 100 osób), a wśród nich reprezentanci miejscowych władz politycznych i administracyjnych. Referaty przygotowali i wygłosili kolejno: dr Leopold Grzegorek członek Zarządu TNP, zastępca dyrektora Studium Nauczycielskiego w Płocku; Jan Ruszczyk, redaktor Trybuny Ludu; doc. dr Edmund Staszyński z Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr Leopold Grzegorek w referacie na temat *Leninowska teoria rewolucji (wprowadzenie do*

Uczestnicy Sesji Leninowskiej — fragment sali obrad

tematu) przedstawił, jakie czynniki zdeterminowały opracowanie przez Lenina teorii rewolucji, a więc: doskonała znajomość filozofii marksistowskiej oraz historii walki rewolucyjnej proletariatu; doświadczenie organizatora partii bolszewickiej, ścierającego się od zarania swej działalności z opozycją rewizjonistyczno-anarchistyczną; a także wszechogarniający osobowość Lenina humanitaryzm. Prelegent zwrócił szczególną uwagę na poglądy wodza rewolucji w kwestii narodowej, zapoznając zebranych z fragmentami wielu wypowiedzi Lenina, które świadczą o tym, że do końca dni swoich wyrażał on troskę o to, by członkowie partii w sposób pryncypialny przestrzegali zasad proletariackiego internacjonalizmu. Dr Leopold Grzegorek starał się również wykazać żywotność leninowskiej koncepcji rewolucji jako kryterium oceny różnego rodzaju rewizjonistycznych tendencji, rozwijających się od końca wieku XIX do czasów nam współczesnych:

„Po dzień dzisiejszy Bernstein uchodzi za pierwszego w świecie rewizjonistę mrksizmu, tej odmiany rewizjonizmu, jaką jest oportunizm w wydaniu programów wielu partii socjaldemokratycznych (...) I oto wystarczy tylko wnikliwie studiować dzieła Lenina, by się przekonać, że burżuazyjni ideolodzy, prześcigając się w pomysłach ataków antykomunistycznych, w zasadzie nie wychodzą zbyt daleko poza oplotki skompromitowa-

nego bernsteinizmu, nadając mu tylko coraz to modniejsze imiona”.

Redaktor Jan Ruszczyk, mówiąc na temat *Leninowska koncepcja państwa i kierowniczej roli partii*, rozwinął jeden z aspektów leninowskiej teorii rewolucji, a mianowicie kwestię dyktatury proletariatu. Prelegent zajął się również m. in. problematyką demokracji, przypominając, w jaki sposób zdefiniował to pojęcie Lenin w swojej pracy z 1917 r. Państwo a rewolucja:

„Demokracja jest to państwo uznające, że mniejszość powinna się podporządkować większości tzn. organizacja, której zadaniem jest stosowanie systemu p r z e m o c y jednej klasy nad drugą, jednej części ludności nad drugą.

Dla nas celem ostatecznym jest zniesienie państwa, tzn. zniesienie wszelkiej przemocy nad ludźmi w ogóle (s. 491).

(...) dyktatura proletariatu wprowadza pewną liczbę wyłączeń od zasady wolności w stosunku do ciemieńców, wyzyskiwaczy, kapitalistów. Ich zdławić musimy, by uwolnić ludzkość od niewolnictwa najemnego, ich opór trzeba złamać siłą — a rzecz jasna, że tam, gdzie jest dławienie, istnieje przemoc, nie ma wolności, nie ma demokracji.” (s. 497).

Redaktor Jan Ruszczyk uświadomił uczestnikom sesji, że zonglowanie takimi pojęciami jak państwo, dyktatura proletariatu, demokra-

Sesja Leninowska-fragment sali obrad

cja, wolność — bez oparcia się na silnych podstawach marksizmu-leninizmu — prowadzić może na manowce rewizjonizmu ideologicznego.

Z zainteresowaniem wysłuchano także referatu doc. dr Edmunda Staszyńskiego, który mówił *O socjalistycznym wzorcu osobowym w świetle nauki Lenina*. Referat ten stanowił w pewnym sensie antidotum na niecierpliwość i wyniki z niej zniechęcenie tych, którzy zbyt pośpiesznie chcieliby osiągnąć ambitne zamierzenia, utyskując na ułomność współczesnego społeczeństwa. Jakże przekonującą zabrzmiała, jakby replika na nasze chwilowe załamania, zacytowana przez prelegenta następująca wypowiedź Lenina:

„Dawni utopijni socjaliści wyobrażali sobie, że socjalizm można zbudować tylko z jakiegoś innego materiału ludzkiego, że najpierw wychowują ludzi dobrych, nieskazitelnych, doskonale wyszkolonych i opierając się na nich budowali socjalizm. My zawsze śmieliśmy się z tego i mówiliśmy, że jest to dziecinna zabawa naiwnych panienek od socjalizmu, a nie poważna polityka. Chcemy zbudować socjalizm z tymi ludźmi, których kapitalizm zepsuł, zdemoralizował (...)”.

Sprawdzianem przydatności sesji był m. in. fakt, że już w przerwie przed dyskusją zgłaszali się do prelegentów jej uczestnicy z prośbą o udostępnienie referatów, które chcieliby wykorzystać w swojej pracy z młodzieżą czy wojskiem.

Sesja Naukowa — Płock w Polsce Ludowej

(przeszłość, terażniejszość, przyszłość)

Problematyka gospodarcza ma już w pracach Towarzystwa Naukowego ugruntowaną tradycję. W okresie międzywojennym Towarzystwo Naukowe wspólnie z Towarzystwem Technicznym i Towarzystwem Rolniczym rozwiązywało w sposób naukowy i praktyczny szereg ważnych problemów ekonomicznych dla miasta i regionu.

Wystarczy przypomnieć problem połączeń kolejowych, portu handlowego i stoczni. Również po wojnie Towarzystwo podjęło szereg inicjatyw. W 1957 roku zorganizowano z władzami politycznymi i administracyjnymi miasta konferencję naukową: Płock — wczoraj — dziś i jutro. W grudniu 1960 roku odbyła się, największa z dotychczas odbytych, sesja naukowa poświęcona zagadnieniom rolnictwa. Wzięło w niej udział kilkanaście instytutów naukowych i organizacji rolniczych z kraju. W marcu 1961 roku podjęto temat programowania usług w rejonie uprzemysławianym. W dniu 25 kwietnia 1970 roku z okazji obchodów XXV rocznicy wyzwolenia Płocka i 150-lecia powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego odbyła się Sesja nt. „Płock w Polsce Ludowej”. Sesja nie miała charakteru święta. Zadaniem jej było

Referaty okazały się na tyle wyczerpujące, że dyskusja, która nastąpiła po ich wygłoszeniu, miała charakter tylko refleksyjnych wypowiedzi.

Całość programu sesji ujęta została jakby w kłamrę dwóch wystąpień: zagajenia prezesa TNP inż. mgr Jakuba Chojnackiego oraz podsumowania, którego dokonał I sekretarz KMiP PZPR inż. mgr Henryk Dyrda.

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego inż. mgr Jakub Chojnacki wskazał na bardziej konkretne, niżli tylko okazjonalne, uzasadnienie potrzeby zorganizowania sesji leninowskiej w Płocku, w mieście, w którym ucieleśniła się idea internacjonalistycznego braterstwa narodów radzieckich i polskiego; w mieście, które może być dumnie imionami swych synów, kształtujących socjalistyczną świadomość polskiego społeczeństwa jeszcze w warunkach ustroju kapitalistycznego.

I sekretarz KMiP PZPR Henryk Dyrda w podsumowaniu stwierdził z zadowoleniem, że Towarzystwo Naukowe Płockie coraz częściej daje w swej działalności wyraz zainteresowania się problematyką współczesną, także polityczną oraz ideowo-wychowawczą. Ustosunkowując się do treści referatów i wypowiedzi w dyskusji, zakończył tow. H. Dyrda swoje wystąpienie konkluzją, że z idei leninowskich trzeba po prostu czerpać wiedzę na co dzień: „Do Lenina nie trzeba się modlić, trzeba się od niego uczyć”.

prześledzenie rozwoju miasta i regionu w minionym ćwierćwieczu oraz przedyskutowanie dróg rozwojowych w najbliższej perspektywie. Tak też potraktowano zagadnienie w bez mała wszystkich referatach.

Ryszard Grabowiecki w swoim bardzo ciekawie opracowanym referacie „Płock w gospodarce Polski Ludowej, Mazowsza i podregionu płockiego” w sposób udokumentowany powiązał rozwój samego miasta z rozwojem regionu na przestrzeni 25 lat. Dyskusyjnym wydawać się może jedynie funkcja miasta jako ośrodka podregionalnego i obszaru ciężarów ekonomicznych podregionu.

Marian Woźniak w swojej pracy „Rozwój gospodarczy Płocka w latach 1945—1969” wskazał na zasadnicze elementy, czy czynniki miastotwórcze i regionotwórcze. Zarysowano z dość dużą precyzją urbanistyczne kształty miasta. Słusznie referat podkreśla fakt, że obok kombinatu poważny wpływ na rozwój przemysłu miały: Fabryka Maszyn Żniwnych i Płocka Stocznia Rzeczna. Referat został bardzo poważnie rozwinięty w zagajeniu, a zwłaszcza w części perspektywicznej rozwoju miasta.